

ПОСЕБНИ УСЛОВИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ ОД ПРЕКИН НА РАБОТА ПОРАДИ ПОЖАР И НЕКОИ ДРУГИ ОПАСНОСТИ

Поврзаност на осигурувањето од опасност прекин на работа и осигурување од пожар и некои други опасности

Член 1.

- (1) Осигурувањето во смисла на овие Посебни Услови може да се склучи само доколку е претходно или истовремено склучено и осигурување од пожар и некои други опасности за основно или безготовински обртни средства во Сава Осигурување а.д. Скопје (понатаму: Осигурувач). Обврската за исплата на надоместот од осигурувањето, по основ на осигурување по овие Посебни Услови, се врши само доколку постои обврска да се исплати надомест од осигурување за материјална штета од основното осигурување од пожар и некои други опасности.
- (2) Кога ќе престане да важи договорот за осигурување од опасност од пожар и некои други опасности, престанува да важи и договорот за осигурување склучен по овие Услови.

Дефиниции на изразите

Член 2.

- (1) **Бруто-добивка** е износот за кој збирот на прометот и залихите на готови производи и недовршено производство го надминува збирот на неосигурените оперативни трошоци и залихите на готови производи и недовршено производство. Доколку осигуреникот сака да исклучи одредени деловни трошоци од осигурителното покритие, што инаку може да се обезбеди, бруто добивката утврдена во претходниот став се намалува соодветно.
- (2) **Промет** претставува, наплатените или наплатливи побарувања на осигуреникот, за продадените и испорачани производи и за извршените услуги, кои произлегуваат од дејноста на осигурената локација.
- (3) **Неосигурани работни трошоци** се трошоци кои не се поврзани со производствените и продажните активности, како што се трошоците кои произлегуваат од инвестиции, шпекулативно работење, работење со недвижности и слично. како и следниве трошоци:
  - 1) за набавка на сировини, стоки, помошни и погонски материјали кои не се наменети за одржување на постројката;
  - 2) данок на додадена вредност (данок на промет), акциза и извозни давачки;
  - 3) трошоци за продажба (на пр. трошоци за пакување, утовар и транспорт);
  - 4) премии за осигурување кои зависат од прометот;
  - 5) лиценци, патенти и иноваторски провизии кои се поврзани со прометот;
  - 6) Дозволени попусти;
  - 7) Лоши долгови. (bad debts)
- (4) **Период на гаранција** е периодот што започнува со уништувањето, оштетувањето или исчезнувањето на осигурените предмети и трае се додека не се видливи последиците од деловните резултати на осигуреникот, поради материјална штета, но најмногу до крајот на договорениот гарантен рок.

- (5) **Стапка на бруто-добивка** е сооднос помеѓу бруто-добивката утврдена во ставот (1) на овој член, и прометот во периодот помеѓу датумот на започнување на деловното работење(тековна година) и датумот кога настанала материјалната загуба.
- (6) **Годишен промет** претставува пропорционален еквивалент, за период од дванаесет месеци, од прометот реализиран во периодот помеѓу започнувањето на деловното работење и датумот на настанување на материјалната штета, соодветно прилагоден и усогласен со трендот на раст на работењето и сите макро и микроекономски околности кои влијаеле на работењето пред настанување на материјална штета, односно би влијаеле на работењето по настанување на материјална штета, доколку не настанала материјална штета. На тој начин добиениот износ реално го претставува очекуваното работење на осигуреникот за време на периодот на гаранција, доколку материјална штета и, следствено, прекин на работењето не настанало. Доколку периодот на гаранција надминува 12 месеци, годишниот промет мора да се помножи со периодот на гаранција изразен во години.
- (7) **Стандарден промет** претставува пропорционален еквивалент за период еднаков на периодот на обештетување на прометот остварен во периодот помеѓу почетокот на деловното работење и датумот на настанување на материјалната штета, која одговара на гарантниот период, соодветно прилагоден и усогласен со трендот на раст на работењето и сите макро и микроекономски околности кои влијаеле на работењето пред настанување на материјална штета, односно би влијаеле на работењето по настанување на материјална штета, доколку не настанала материјална штета. На тој начин добиениот износ во реална смисла го претставува очекуваното работење на осигуреникот при престанок на работата, , доколку материјална штета и, следствено, прекин на работењето не настанало. Доколку периодот на гаранција надминува 12 месеци, годишниот промет мора да се помножи со периодот на гаранција изразен во години.
- (8) **Сума на осигурување** претставува горна граница на обврската на осигурувачот за единствен осигурен случај и се одредува по методот на бруто добивка.

Обем на покритие

Член 3.

- (1) Доколку посебно не е договорено, осигурувањето ја покрива штетата од прекин на работа, како последица на уништување, оштетување или исчезнување на осигурените предмети (материјална штета) поради една од следните опасности:
  - 1) пожар;
  - 2) експлозија;
  - 3) удар од гром;
  - 4) олуја;
  - 5) град;
  - 6) удар од моторно возило и подвижна работна машина;
  - 7) пад и удар на воздушно летало;
  - 8) манифестација и демонстрација.
- (2) Доколку посебно се договори, осигурувањето ја покрива штетата поради прекин на работа, како последица на уништување,

оштетување или исчезнување на осигурените предмети (материјална штета) поради било која од следните опасности (FLEXA покритие):

- 1) пожар;
  - 2) удар од гром;
  - 3) експлозија;
  - 4) пад и удар на воздушно летало.
- (3) Доколку посебно се договори и се пресмета дополнителна премија, осигурувањето ја покрива штетата поради прекин на работа, како последица на уништување, оштетување или исчезнување на осигурените предмети поради една или повеќе дополнителни опасности:
- 1) поплава и порој;
  - 2) излевање на вода од инсталации;
  - 3) лизгање на тло и одрон на земјиште;
  - 4) снежна лавина;
  - 5) излевање на течности и гас (лекажа);
  - 6) самозапалување на залихи;
  - 7) излевање на вжарени течни растопени маси кај индустриските претпријатија кои произведуваат, обработуваат или преработуваат течна растопена маса;
  - 8) земјотрес.

Опасностите од став 3 можат посебно да се договорот само доколку се договорени и опасностите од став 1 или став 2 од овој член и доколку се истите договорени и по основното осигурување од пожар и некои други опасности.

Осигурувањето важи само за оние опасности кои се изрично наведени на полисата.

- (4) Штетата поради прекин на работа е покриена за време на договорениот гарантен рок, кој почнува да тече на денот на материјалната штета, до договорената сума на осигурување.
- (5) Доколку прекилот се случи неколку пати во текот на осигурителната година, осигурувањето ја покрива штетата од сите прекини на работата заедно, најмногу до договорениот период на гаранција.
- (6) Осигурувањето не ја покрива штетата поради прекин на работа кој:

- 1) е последица на вонредни настани кои се случуваат при прекин на работата, како што се штети поради неосигурани опасности, макроекономски промени итн.;
- 2) е последица на ограничувањето на надлежните органи при обновување на оштетените предмети или работењето;
- 3) е последица на недостаток на финансиски средства за навремена изградба, поправка или набавка на оштетени или уништени предмети;
- 4) е последица на подобрувања и промени кај обновувањето на оштетените погони;
- 5) е последица на причините предизвикани од други субјекти, со кои осигуреникот има деловни односи или договори за соработка;
- 6) влијаел на работењето во погонот кој не е осигурен кај истиот осигурувач;
- 7) настанал поради исчезнување или уништување на пари, хартии од вредност, деловни книги, планови, цртежи, магнетна лента, досиеја и други слични документи;
- 8) настанал поради губење на работа поради прекин, истекување или откажување на закуп, лиценца или налог и слично, до кој доаѓа откако загубените, уништените или оштетените предмети се повторно во работна состојба, а работењето би продолжило доколку немало прекин, истекување или откажување на закуп, лиценца или налог.

Пресметка на штета Член 4.

- (1) Осигурувањето ја покрива загубата на бруто-добивка поради:
  - 1) намалување на прометот - како разлика помеѓу стандардниот промет и реалниот промет за време на периодот на прекилот на работа, помножен со стапката на бруто добивка;
  - 2) зголемување на оперативните трошоци - како дополнителни трошоци кои се неопходни и оправдани за да се спречи или намали загубата на прометот во периодот на прекин на работа. Овие трошоци не смеат да го надминат намалувањето на загубата на промет кое е последица на дополнителни трошоци, помножено со стапката на бруто-добивка.
- (2) Износот пресметан по одредбите од претходниот став од овој член се намалува за деловните трошоци кои се вклучени во бруто-добивката, кои осигуреникот поради прекилот на работи ги заштедил.
- (3) Доколку осигуреникот, во периодот на прекин на работата, ги продава своите производи на други локации, односно ги извршува услугите, и на тој начин го надоместува губитокот на работењето на осигурената локација во која е настанат прекин на работа, платените или наплатливите побарувања од продажбата на производите, односно вршењето на услуги, истите се земаат во предвид како остварен промет во периодот на прекин на работа. Исто така, истото важи и доколку истото го обавуваат други субјекти во корист на осигуреникот.

Надомест од осигурување Член 5.

- (1) Доколку сумата на осигурување е пониска од вредноста на производот: множење на годишниот промет и стапката на бруто добивка (подосигурување), осигурувачот е во обврска да ја надомести исплатата на штетата во сразмер измеѓу сумата на осигурување и вредноста на производот: множење на годишниот промет со стапка на бруто добивката.
- (2) Доколку не е посебно договорено:
  - 1) Во случај на штета поради прекин на работа поради земјотрес, осигуреникот учествува во секој штетен настан со одбитна франшиза во висина од 2% од договорената сума на осигурување.
  - 2) Во случај на штета поради прекин на работа поради останатите опасности (освен земјотрес), осигурувањето не ги покрива штетите, во случај прекилот на работа да трае три дена или помалку. Доколку прекилот на работа трае повеќе од три дена, штетата се пресметува за целиот период на прекин на работата, но осигуреникот учествува во секој штетен настан со 10% од штетата (учество во штета-франшиза).
- (3) Нужните трошоци за отстранување или намалување на штетата, кои се вршат по настанување на осигурен случај по налог на осигурувачот, осигурувачот има обврска да ги надомести во целост, независно од висината на договорената сума на осигурување.
- (4) По завршување на постапката за ликвидација на осигурениот случај, осигурувачот го исплатува надоместот од осигурување намален за веќе исплатената аконтација (доколку е веќе исплатена), ревалоризирана за растот на потрошувачките цени во Република Македонија во период од денот на исплатената аконтација до денот на завршувањето на ликвидацијата на осигурениот случај.

**Пресметка на премија
Член 6.**

- (1) Премијата се пресметува однапред, при склучување на осигурувањето. Конечна пресметка не се врши.

**Обврски на осигуреникот при настанување на осигуран случај
Член 7.**

- (1) При настанување на осигуран случај, осигуреникот е должен веднаш без одложување да го извести осигурувачот, но најдоцна во рок од 3 (три) дена од неговото настанување, односно дознавање за настанувањето.
- (2) Во случај на прекин на работа, осигуреникот е должен, во рамките на своите можности, работниците кои останале без работа, да ги вработи во некое друго свое производство или друго претпријатие.
- (3) Осигуреникот има обврска да му овозможи на осигурувачот, односно експертите кој тој ги овластил, да ја прегледаат и утврдат причината и висината на штетата, односно надоместот од осигурувањето. На барање на осигурувачот, осигуреникот има обврска да ја достави целокупната документација и писмени известувања, како и деловни книги, биланси (завршни сметки), пописи, сметки и сите податоци за работењето во тековната година на осигурување, како и за најмалку три претходни години.
- (4) Доколку осигуреникот ги прекрши одредбите од претходните ставови на овој член, може во целост или делумно да го изгуби правото за надомест на штетата, во зависност од тоа колку кршењето на тие одредби влијаело на обемот и висината на штетата.
- (5) Доколку осигуреникот не ги исполни обврските од овој член во договорениот рок, осигурувачот може да ја одбие исплатата на надоместот од осигурување поради неможноста да се утврди настанувањето на осигурениот случај или обемот на оштетување на осигурените предмети.

**Осигурување по настанување на осигуран случај
Член 8.**

- (1) По исплата на надоместот од осигурувањето по основ прекин на работа, сумата на осигурување на прекин на работа останува непроменета.
- (2) Осигурувањето од прекин на работа престанува да важи во моментот кога осигуреникот ќе го искористи правото за договорениот период на гаранција поради еден или повеќе прекини на работа во осигурителната година. Со плаќање на дополнителна премија, осигуреникот може повторно да добие покритие за истиот период на гаранција, при што му се признава дел од премијата за неискористениот период.

**Склучување на договор за осигурување
Член 9.**

- (1) Договор за осигурување се склучува на основ на усна или писмена понуда на договорувачот на осигурувањето.
- (2) Усна понуда до осигурувачот за склучување на договор за осигурување не го обврзува ниту понудувачот ниту осигурувачот.
- (3) По прием на понудата, осигурувачот може да ги побара од договорувачот на осигурувањето сите потребни дополнувања и образложувања. Се смета дека понудата пристигнала кај осигурувачот кога до него се пристигнати сите потребни дополнувања и објаснувања.
- (4) Договорот за осигурување е склучен кога договорните страни ќе ја потпишат полисата или листот на покритие.

- (5) Одредбите за склучување на договорот важат и во случај кога ќе се промени важечкиот договор за осигурување, освен во случај на промена на Условите и Тарифата за осигурување.
- (6) Осигуреникот може да биде секое правно лице кое се бави со одредена стопанска дејност на база на која остварува вкупен приход, односно го утврдува резултатот на работењето во согласност со законот.
- (7) Осигуреникот е должен да го склучи осигурувањето за сите организациони единици на истата локација, без оглед дали се наоѓаат во одвоен или единствен ризик. Доколку истото не го направи, при утврдување на надоместот за осигурување ќе се применува пропорција (односно измеѓу осигурените единици на иста локација и сите организациони единици на истата локација). Меѓутоа, пропорција нема да се применува доколку осигуреникот договори плаќање на доплаток за исклучување на пропорција.
- (8) Осигуреникот може, по исклучок, да склучи осигурување и за организационите единици кои не се посебно правно лице (погон, единица и слично), под услов да:
  - 1) се наоѓаат во одвоен ризик и не се технолошки поврзани;
  - 2) обезбедуваат меродавна евиденција;
  - 3) остваруваат деловна добивка на база на конкретни услови на работење;
  - 4) формирањето на деловната добивка и трошоците се искажуваат книговодствено.

**Начин на известување
Член 10.**

- (1) Сите договори измеѓу договорувачот на осигурувањето, односно осигуреникот и осигурувачот, во врска со содржината на договорот за осигурување се важечки доколку се склучени во писмена форма.
- (2) Сите известувања и изјави, кои се поднесуваат согласно одредбите на договорот за осигурување, мора да бидат во писмена форма.
- (3) Известувањата или изјавите се поднесени правовремено, доколку пред истек на рокот се праќаат со препорачано писмо.
- (4) Изјавата која мора да се даде на друг, важи само од моментот на прием.

**Пријава на околности од значење за процена на ризикот
Член 11.**

- (1) Договорувачот на осигурувањето/осигуреникот е должен при склучување на договорот да ги пријави на осигурувачот сите околности кои се значајни за процена на ризикот, кои му се познати или не можат да му бидат непознати.
- (2) Во текот на траењето на осигурувањето, договорувачот на осигурувањето/осигуреникот е должен без одложување да го извести осигурувачот за секоја промена на околностите кои може да се од значење за процена на ризикот.
- (3) Договорувачот на осигурувањето/осигуреникот е должен на осигурувачот да му овозможи преглед и ревизија на ризикот.

**Останати важечки услови за осигурување по овие Посебни Услови
Член 12.**

- (1) За осигурувањата склучени по овие Посебни Услови се применуваат и Општите услови за осигурување на имот, доколку не се во спротивност на овие Посебни Услови.
- (2) За осигурувањата склучени по овие Посебни Услови се применуваат и одредбите на Посебните Услови за осигурување од пожар и некои други опасности, со кои се:
  - 1) дефинира обемот на осигурани опасности од член 3 од овие Посебни Услови, и

- 2) дефинираат обврските на осигуреникот за спроведување на заштитни мерки.

Завршни одредби
Член 13.

- (1) Овие Услови се донесени на 35-та седница на Одборот на директори на САВА осигурување, а.д. Скопје одржана на ден 09.10.2018 година и истите влегуваат во сила со денот на нивното донесување.

САВА осигурување, а.д. Скопје
Одбор на директори
Претседател
Рок Мољк